

VANDEL

Grotesksed, sürreaalsed ja narritavad *netsuke*-kujud räägivad meile Jaapani kunstiajaloo 13. sajandist tänapäevani. Miniatuurid on kas elevantiluu, puust või keraamilised ning kuuluvad iga tõsise kunstikolleksionääri riulitele.

TEKST STEFANO COSENZ

Galleria Giuseppe Piva – Milano
RAIDEN JA RAITARO – autor Tomomasa, elevantiluu, 19. sajand, kõrgus 3,2 cm. Äikesejumalate paroodia. Hind 6500 eurot.

Galleria Giuseppe Piva – Milano
TIIGER JA TIIGRIKITSIKAS – autor Masoyoshi (Osaka kool), puit, 19. sajand, kõrgus 3,4 cm. Hind 3000 eurot.

Bonhams, 8/11/2011 oksjon – London
SHISHI (mütoloogiline olend, pool-lövi ja pool-koer) – autor Kyoto, elevantiluu, 18. sajand, umbkaudne väärtus 27-35 000 eurot, müüdü hinnaga 365 400 eurot.

Galleria Giuseppe Piva – Milano
HOBUNE KARJAMAAL – Kyoto kool, elevantiluu, 18. sajand, kõrgus 6 cm. Ümar vorm viitab pikaajalise sümboli Fukurokuju peale. Hind 8500 eurot.

Bonhams, 6/11/2012 oksjon – London
PUIDUST TIIGER – Naito Toyomasa, Tanba, 19. sajandi algus, umbkaudne väärtus 48 000–55 000 eurot, müüdü hinnaga 142 250 eurot.

Galleria Giuseppe Piva – Milano
DAIKON JA HIRED – Kyoto kool, elevantiluu, 19. sajandi algus, kõrgus 6,4 cm. Kaks hiirekest daikonvilja peal, mis on naise keha sümbol. Hind 5600 eurot.

Rahamüntide ja *netsuke*-kujukeste saatus on olnud sarnane: mõlemad on miniatuursete mõõtmetega kunstilised esemekesed, mis on valmistatud ammustel aegadel praktilistel eesmärkidel ning millest nüüd on saanud kollektsionääride pärusmaa. Esimesed sündisid küll umbes 7. sajandil enne meie aega, teised aga sajandeid hiljem, kaunistamaks jaapanlaste kimonoide. Väga levinud oli pisikeste ja dekoreeritud puidust karbikete – inro – kinnitamine kimono vöölaadse obi külge, et need asendaksid taskuid. Karbikesi paigalhoidvateks raskusteks saidki *netsuke*'d, mida valmistati puidust või elevantiluu. Kõige vanemad allesolevad *netsuke*'d pärinevad 13. sajandist, aga laiemalt hakkasid need levima alles 16. sajandil

Meiji revolutsiooni tagajärjel ehk feodaalsüsteemi allakäigu tulemusel, jõudes oma leviku tippaega 19. sajandi alguseks. 20. sajandi alguses, mil läänemaade riidemoosid ka Jaapanisse jõudis ja kimono jäid tagaplaanile, suundusid äkitselt ilma funktsioonita jäänud *netsuke*'dki kimonotelt kollektsionääride riulitele. Kuid neid valmistavad käsitöölised ei kadunud kuhugi ja suunasid oma tootlikkuse hoopis väljamaa turgudele, kus jaapani kunst ja käsitöö oli muutunud moeasjaks.

“Side kunagiste, kimonosid kaunistanud *netsuke*'de ja praeguste, kollektsionääride lemmikute vahel peitub *netsuke* tõlgendamises,” selgitab Milano antikvaar Giuseppe Piva, kes on pühendunud just jaapani kunstile. “Suurem osa

kollektsionäärides on huvitatud just Edo perioodi lõpuni (1867) valmistatud kujukestest, kuid pisike osa tunneb huvi ka kaasaegsete vastu, näiteks varalahkunud Jaapani prints Takamado. Kolleksionäärid on väga erinevad: mõned on huvitatud vaid *netsuke*'dest ja omavad neid lausa sadades, teised armastavad Jaapanit ja neil on vaid kümnekond *netsuke* kujukest mõne mõõga, maali või inro kõrval (suur hulk omniku nimeta inrosid paneb arvama, et neid peeti juba toona pigem kunstilise väärtusega esemeteks kui meeste rõivastuse osaks). Itaalias on kollektsionääre hulganisti, kuid Itaalia enda kunstirohkus on reeglina kogu fookuse endale saanud ja investeerimine kaugete maade kunsti pole niivõrd populaarne kui näiteks Ameerika